

Vraag nr. 6
van 19 oktober 2000
van de heer JOS BEX

DAB-statuuut MINA-fonds – Kritiek Rekenhof

In een recent rapport van het Rekenhof (Stuk 37 (2000-2001) – Nr. 1 van 5 oktober 2000) worden nogmaals kanttekeningen gemaakt bij de DAB-formule van het MINA-fonds (*DAB : dienst met afzonderlijk beheer ; MINA-fonds : Fonds voor Preventie en Sanering inzake Milieu en Natuur – red.*). Deze formule, zo klinkt het, biedt onmiskenbaar voordelen, zoals de visualisering van de heffingsfunctie (de vervuiler betaalt), de soepele werking en de bijkomende financiering uit algemene middelen.

Maar er zijn ook keerzijden, met name de veelvuldige afwijkingen van de begrotingsprincipes, de tenlastelegging van niet-milieu-uitgaven en de debudgettering van het Aquafincontract, het in de hand werken van de toekenning van de financierende functie aan de milieuheffingen.

Deze nadelen zijn volgens het Rekenhof te belangrijk om ze blauwblauw te laten. De heldere beeldvorming op de begroting en de rekeningen van het MINA-fonds ontbreekt.

1. Beschouwt de minister de huidige DAB-formule voor het MINA-fonds als de meest wenselijke, of opteert ze ervoor deze rekeningen te integreren in de algemene begroting ? Waarom (niet) ?
2. Het Rekenhof heeft reeds meermaals opgemerkt dat tal van uitgaven op het MINA-fonds daar niet thuishoren, vermits het MINA-fonds in de praktijk zichzelf financiert, terwijl artikel 2 van het MINA-decreet uitdrukkelijk bepaalt dat de Vlaamse regering het MINA-fonds beheert en de nodige diensten, uitrusting, installaties en personeelsleden ter beschikking stelt.

In een resolutie van het Vlaams Parlement van 25 juni 1997 werd gesteld dat het MINA-fonds moet worden uitgezuiverd m.b.t. de uitgaven die geen echte milieu-uitgaven zijn (*Stuk 667 (1996-1997) – Nr. 1 – red.*). Daarvan kwam tot op heden echter nog maar weinig terecht. In een brief van 30 mei 2000 aan het Rekenhof verklaarde de minister dat werd gewerkt aan een voorstel tot heroriëntering en uitzuivering van het MINA-fonds.

Kan de minister dit initiatief verduidelijken naar inhoud en tijdsperspectief ?

Antwoord

1. Ik herinner eraan dat het MINA-fonds als een dienst met afzonderlijk beheer werd opgericht om de ontvangsten die voortvloeien uit de toepassing van het principe "de vervuiler betaalt", doelmatig te kunnen bestemmen op grond van de bekommernissen inzake leefmilieu en natuurbehoud. Deze affectatie van middelen biedt de mogelijkheid de opbrengsten uit de milieuheffingen exclusief aan te wenden voor het leefmilieubeleid.

De DAB-formule biedt inderdaad tal van voordelen :

- de visualisering van de heffingsfunctie (de vervuiler betaalt) ;
- een snelle en soepele werking : dit uit zich onder andere in snelle betalingen, die ertoe bijdragen dat het fonds relatief weinig intresten betaalt in vergelijking met andere overheidsdiensten.

Bovendien worden alle verbintenissen vooraf vastgelegd, terwijl het Rekenhof zijn controle ex post uitoefent. Deze werkwijze verkort aanzienlijk de duur van de administratieve procedure, zowel m.b.t. de vastleggingen als m.b.t. de ordonnanceringen ;

- de mogelijkheid tot bijkomende financiering uit de algemene middelen ;
- het snel en soepel kunnen inspelen op nieuwe financieringsbronnen en -technieken.

De memorie van toelichting bij het oprichtingsdecreet somt hierbij de samenwerkingsverbanden op met publieke investeringsmaatschappijen en eventueel ook privé-investeerders, alsook een betere valorisatie van de EU-subsidiemaatregelen, die moeten toelaten uitgaven te financieren die volgens het regeerprogramma prioritair worden geacht.

Dus zolang de bijsturing van de heffingen gebeurt in de richting van meer nadruk op het aansporingsdoel dan op het financieringsdoel, en zolang de inkomsten uit de heffingen gevoelig onder de financiële behoeften van het milieubeleid blijven liggen, ben ik van mening dat

de werking van het MINA-fonds beantwoordt aan de basisbeginselen van economische efficiëntie. Er is daarom vandaag geen reden om het MINA-fonds overhaast op te doeken.

Anderzijds deel ik de mening van het Rekenhof dat de transparantie in de opbouw en de werking van het fonds moet worden bevorderd.

Daartoe zal naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2002 een eerste voorstel tot uitzuivering worden uitgewerkt. Bij deze gelegenheid zal tevens worden nagegaan of en in hoeverre de MINA-fondsbegroting kan worden omgevormd tot een programmabegroting.

Een verdere verdeling van de uitgaven over het MINA-fonds en de algemene uitgavenbegroting, de eventuele inhoudelijke hergroepering of hernaaming van artikels zullen mede moeten worden bepaald door de keuzes die worden gemaakt inzake de langetermijnfinanciering van het milieubeleid.

Verder zal ik minister-president Dewael vragen een initiatief te nemen met betrekking tot het uitwerken van een aangepast conceptueel kader en regelgeving voor alle DAB's.

2. Het Rekenhof merkte inderdaad reeds meermaals op dat een aantal uitgaven ten laste van het MINA-fonds worden gelegd die er eigenlijk niet thuishoren.

Artikel 4 van het oprichtingsdecreet bepaalt dat het MINA-fonds de uitgaven financiert, ongeacht de aard, tot al wat dienen kan met betrekking tot het beleid van het Vlaams Gewest inzake de preventie, de bescherming, de administratie, het beheer en de sanering van het leefmilieu, met inbegrip van de watervoorziening, het natuurbehoud en de bos- en groenvoorziening, in de ruimere zin.

Een zeer ruime definitie, waarvan de draagwijdte verschillend werd en wordt geïnterpreteerd. Zo merkt het Rekenhof op dat deze bepaling niet toelaat dat zogenaamde "apparaatkosten" worden aangerekend op het MINA-fonds. Dit zou ingaan tegen de ratio legis van de oprichting van het fonds (de vervuiler betaalt), en meer specifiek tegen artikel 2 van het decreet dat bepaalt dat de Vlaamse regering het MINA-fonds beheert en de nodige diensten, uitrusting, installaties en personeelsleden ter beschikking stelt van het fonds.

Aangezien de term "administratie" uitdrukkelijk wordt vermeld als mogelijk te financieren door het MINA-fonds, heeft de administratie steeds geargumenteerd dat het artikel 2 enkel betrekking heeft op de loon-, werkings- en uitrustingskosten van de cel die het MINA-fonds beheert. Enkel deze kosten zouden uitdrukkelijk uitgesloten zijn van aanrekening op het MINA-fonds.

Met betrekking tot deze problematiek bereik ik – in navolging van de resolutie van het Vlaams Parlement – een voorstel tot uitzuivering van het MINA-fonds voor. De bedoeling bestaat erin tegen de begrotingsopmaak 2002 een eerste stap te zetten.

De hervorming van het MINA-fonds zal immers geen eenmalige operatie zijn, maar gefaseerd moeten worden uitgevoerd. De uitgavenposten die in een eerste beweging naar de algemene uitgavenbegroting kunnen worden overgeheveld, zijn :

- de werkings- en kapitaalsdotaties aan de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de Vlaamse Landmaatschappij – Mestbank (VLM) ;
- de werkingskredieten zoals de opmaak van het Milieubeleidsplan ;
- de loon- en werkingskosten van de contractuelen.

De verdere uitzuivering dient ingepast te worden in de langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid, namelijk : welke lasten worden door het MINA-fonds, door de algemene begroting of door alternatieve financiering gedragen.